

Комунальний заклад
«Центр дитячої та юнацької творчості № 3 Харківської міської ради»

Вектори розвитку позашкільної освіти в умовах воєнного часу

Доповідач: Жога А.В.,
заступник директора з
навчально-виховної роботи
КЗ ЦДЮТ № 3 ХМР

Харків 2023

Вектори розвитку позашкільної освіти в умовах воєнного часу

В умовах військових дій найбільшої актуальності набувають системи комунікації з дітьми, їхніми батьками, сім'ями, педагогами та запровадження нових актуальних форм роботи.

Позашкільна освіта є важливою складовою системи освіти, метою і завданням якої є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, національно-патріотичне виховання, формування моральних цінностей, здобуття первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для соціалізації, подальшої самореалізації та професійної діяльності.

Заклади позашкільної освіти на підконтрольній Україні території, крім освітньої, виховної функції, виконують важливу соціальну функцію, забезпечуючи психологічну підтримку та організовуючи змістовне дозвілля для дітей із числа внутрішньо переміщених осіб. Крім того, сьогодні ці заклади ефективно займаються патріотичним вихованням дітей та молоді, організовуючи військово-патріотичні заходи, благодійні, волонтерські акції тощо.

В результаті авіаударів та обстрілів ворожою технікою пошкоджено заклади позашкільної освіти у багатьох областях України. На превеликий жаль не виключенням стала й Харківська область, зокрема м. Харків і наш КЗ ЦДЮТ №3 ХМР.

Так, в лютому – травні 2022 року внаслідок попадання ракети в ЦДЮТ №3, було завдано закладу серйозних пошкоджень. Та попри всі негаразди адміністрація закладу разом з працівниками закладу ліквідувала всі руйнування: відремонтована покрівля, 15 підвіконних дощок, телефонна лінія та Інтернет, 190 м примикань, проведено капітальний ремонт методичного кабінету, замінено 60 склопакетів та 30 вікон зі звичайного скла, ліквідовано тріщини в усіх навчальних кабінетах, замінено 3 секції паркану.

У період воєнного стану працівники закладу та вихованці гуртків надають допомогу ЗСУ. Так сторож, волонтер Колчин М.М. забезпечував людей продуктами харчування, засобами гігієни, ліками тощо. Разом із працівниками закладу відправив військовим 92-гої окремої механізованої бригади ЗСУ ім. кошового отамана Івана Сірка тепловізор, квадрокоптер, взуття, навушники, смаколики. В лавах цієї бригади захищає суверенітет України завідувач відділом ЦДЮТ № 3 Жилін Максим Іванович. який перебуває в ЗСУ з 2014 року. За захист м. Харкова та Харківської області нагороджений орденами «За мужність» II та III ступеня.

У закладі організовано та проведено благодійні акції «Разом до Перемоги!».

Так, працівники закладу збирали бляшанки для виготовлення окопних свічок, різали смужки тканини для плетіння маскувальних сіток. Придбали для поранених бійців, які знаходяться на лікуванні та реабілітації предмети особистої гігієни (вологі та сухі серветки, одноразові леза, білизну), соки, мінеральну воду, печиво.

Працівники закладу відвідали міський шпиталь і передали хворим бійцям білизну, в'язані теплі шкарпетки та смаколики.

Вихованці гуртка «Народні ремесла України», керівник гуртка Льгова Л.Б., виготовили сувеніри з Гербом України і м'які іграшки, реалізували їх на суму 6500 грн., а виручені кошти перерахували на придбання тепловізора бійцям 228 батальйону 127 бригади ЗСУ. Відвідали клінічний шпиталь та надали посильну допомогу пораненим військовим та вручено обереги-мотанки, виготовлені руками вихованців гуртка «Народні ремесла України». Обереги-сувеніри подарували бійцям 66 ОМБР ЗСУ та отримали прапор з підписами та словами вдячності від військових.

За продаж янголів-оберегів та сердечок-оберегів виручено 700 грн., які перераховано на плетіння маскувальних сіток.

Вихованці гуртка «Бісероплетіння», керівник гуртка Кононова О.П., виготовили браслети-обереги та сердечки-обереги для бійців ЗСУ. Частина дитячих виробів було відправлено військовим 92-гої окремої механізованої бригади ім. кошового отамана Івана Сірка.

Вихованці гуртків «Бісероплетіння», керівник гуртка Кононова О.П., та «Музичний», керівник гуртка Жога А.В., намалювали малюнки, які були відправлені бійцям ЗСУ.

Антонюк Марія, вихованка Зразкового колективу «Бісероплетіння», що створювала прикраси з бісеру, взяла участь у благодійному ярмарку «Доторкнись життя», який відбувся у м. Мукачево, на підтримку ЗСУ.

Чепурнова О.А., керівник вокального гуртка «Обрій» в рамках соціального партнерства взяла участь у благодійному вертепному дійстві до свята Різдва Христового, який відбувся в Будинку культури с.Худльово Закарпатської області. Захід було проведено для літніх людей, що проживають у «Ужгородському міському територіальному центрі соціального обслуговування». Дякуючи воїнам ЗСУ, мандрівний театр мав можливість принести святковий настрій колядки та Різдва і для людей похилого віку.

Також Чепурнова О.А., перебуваючи в Закарпатській області, як внутрішньо переміщена особа, в період різдвяних свят, разом с народним аматорським колективом «Джерело» Будинку культури с.Худльово взяла участь в святковій програмі «Вертепне дійство» для воїнів 15 батальйону м. Ужгород та 128 бригади м.Мукачево. Колектив показав вертеп і заспівав колядки у військових госпіталях, де перебувають на лікуванні воїни ЗСУ поранені на фронті.

В умовах збройної агресії росії проти України заклади позашкільної освіти продовжують активно працювати для розвитку творчих здібностей дітей і молоді, забезпечуючи їх змістовне дозвілля та психологічну підтримку. Позашкілля в більшості регіонів стало тим острівком миру, де дитина може відволіктися від страшного повсякдення війни.

Залежно від безпекової ситуації в країні освітній процес у закладах позашкільної освіти здійснювався та буде здійснюватися за дистанційною та змішаною формами навчання. У зв'язку з цим у закладах освіти удосконалення потребують формування безпечного освітнього середовища, зміст освіти, форми і методи роботи з дітьми та молоддю, які мають бути спрямовані на адаптацію до нових умов.

Координація освітньої діяльності ЗПО здійснюється через державні та місцеві органи влади.

Головне завдання позашкільників – допомогти дітям реалізувати здібності та творчий потенціал і створити хоч невеликий простір безпеки, дати можливість відкритого доступу до якісної позашкільної освіти.

Продовження навчання в закладах позашкільної освіти в умовах воєнного стану стало дуже проблематичним.

Тож, застосування технологій дистанційного навчання в умовах воєнного часу стало не просто актуальним, а й життєво необхідним та невід'ємно складовим як для української системи освіти, так і для світової галузі освіти.

Війна в країні змусила стрімко запроваджувати не лише онлайн-технології зв'язку, а й наповнення різних платформ освітнім контентом. Війна додатково об'єктивно актуалізувала продовження розпочатих активностей та їх усебічне поглиблення.

В умовах воєнного стану набуває критичного значення можливість організувати дистанційне навчання за рахунок цифрових технологій і рішень.

Цифрова компетентність є важливою складовою професійного вишколу педагога в сучасній системі освіти.

В умовах воєнного стану КЗ ЦДЮТ №3 ХМР забезпечує психологічну підтримку дітей, організовують змістовне дозвілля, здійснюють національно-патріотичне виховання молоді. Актуалізувалася практика прямої комунікації, живого спілкування з дітьми, їхніми батьками, сім'ями. Педагоги закладу запроваджують нові актуальні форми роботи, адаптують заняття до умов сьогодення. Вихованцям пропонуються майстер-класи, вікторини, віртуальні подорожі, екскурсії, мультимедійні презентації, участь у проектній і дослідницькій діяльності. Усі навчальні матеріали, розроблені педагогічними працівниками закладу, перебувають у вільному доступі на сайті закладу. Директор та педагогічні працівники висвітлюють діяльність і здобутки закладу в електронних мережах (Facebook, YouTube, Telegram, Viber, Whatsapp), а також на сайтах гуртків.

Тож в умовах воєнного стану педагогічні працівники КЗ ЦДЮТ № 3 ХМР у своїй роботі використовують такі комп'ютерні програми, які дозволяють створити потрібний мультимедійний супровід до занять гуртків – це Microsoft Office Power Point, Windows Movie Maker тощо. Заняття гуртків проводять у дистанційному режимі за допомогою платформи Zoom, дошки Padlet.

Всі керівники гуртків надають звіти про проведені заняття з вихованцями – це скріншоти, відео, презентації, фотоколажі, дошка Padlet тощо.

Під час воєнного часу з учасниками освітнього процесу організовано та проведено перегляд мультфільмів про правила мінної безпеки: «Обережно вибухонебезпечні предмети», «Лісовий скарб», «Навчаємось мінній безпеці», «Безпечні канікули». Проведено он-лайн-бесіди з питань мінної небезпеки і вибухонебезпечних предметів та дій у надзвичайних ситуаціях, інструктажі з усіх питань безпеки життєдіяльності шляхом технологій дистанційного навчання. Вихованці закладу відвідали Всеукраїнський онлайн-урок з мінної безпеки.

Організовано та проведено он-лайн екскурсії для вихованців гуртків та їх батьків до музею лози, виставкової зали, навчальних кабінетів, танцювальних залів, які можна переглянути на сайті закладу.

Організовано та проведено віртуальні он-лайн екскурсії до Харківського Національного академічного театру опери та балету ім. М.Лисенка, Київського Національного театру опери та балету ім. Т.Г.Шевченка, Одеського Національного театру опери та балету, Львівського Національного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької.

Організовано та проведено підсумкові он-лайн виставки, звітні он-лайн концерти.

У КЗ ЦДЮТ № 3 ХМР успішно застосовується STEM-освіта. Завдяки STEM-освіті упродовж 2022/2023 навчального року було створено наступні проекти:

«Музика – пісня душі», до Всесвітнього Дня Музики; «Нам роки – не біда, якщо душа молода» з нагоди свята до Дня людей похилого віку, «Захисникам Вітчизни присвячуємо» до Дня Захисників України, «Новорічні замальовки – привітання з Новим роком», «Державний герб України», «День рідної мови», «Масниця», «День Кобзаря», «День театру», «Чорнобиль – мій біль», «День матері», «День пам'яті та примирення. День Перемоги над нацизмом», «День вишиванки», «Чарівна країна – дитинство» до Дня захисту дітей, «День Конституції України», День міста Харкова, День Державного прапора України, День незалежності України. Всі проекти розміщені на сайті закладу та на сайтах і WEB - сторінках гуртків.

У період дії воєнного стану саме ЗПО стали осередками національно-патріотичного й військово-патріотичного виховання та успішно реалізують

Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджену наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527 (з урахуванням змін відповідно до наказу МОН від 23.06.2022 № 586), активно долучаючи до заходів патріотичного спрямування дітей і молодь.

У КЗ ЦДЮТ № 3 ХМР було проведено ряд заходів:

з вихованцями гуртків закладу проведено он-лайн бесіди: «Державні символи України», «Україна – моя Батьківщина», «Моя Україна – моя рідна земля»; «Без верби і калини – нема України», «Нашому роду – нема переводу», «Тарас Григорович Шевченко – видатний український діяч», «Моя рідна природа, серцю мила краса»;

організовано та проведено он-лайн екскурсію до галереї «Дорога довжиною в життя», яку можна переглянути на сайті закладу;

вихованці гуртків «Музичний», керівник гуртка Жога А.В., та «Образотворче мистецтво», керівник гуртка Колеснік Т.В., взяли активну участь в обласному флешмобі «Нас єднають думи Кобзаря»;

вихованці гуртка «Музичний», керівник гуртка Жога А.В., стали учасниками обласного флешмобу «Вишиванка – генетичний код нації», до Всесвітнього Дня вишиванки та міського он-лайн-вернісажу «Світ дитинства» до Дня захисту дітей. Всі учасники отримали сертифікати та подяки.

Упродовж 2022/2023 навчального року заклад долучився до міського марафону «Від серця до серця», в якому взяли участь вихованці гуртків «Народні ремесла України», керівник гуртка Льгова Л.Б., та «Образотворче мистецтво», керівник гуртка Колеснік Т.В.;

районного марафону «Яким я бачу Київський район після перемоги», вихованці гуртка «Народні ремесла України» відзначені подякою Управління освіти адміністрації Київського району Харківської міської ради.

Вихованці гуртків «Образотворче мистецтво» та «Ляльковий театр», керівники гуртків Колеснік Т.В., Вавілкина Л.В., взяли активну участь у міському он-лайн марафоні «Присвята рідному місту» з нагоди Дня міста Харкова.

02.06.2023, з нагоди міжнародного Дня захисту дітей, заклад взяв участь у районному святі, яке відбулось в ТРЦ «Нікольський», організатором якого була Адміністрація Київського району Харківської міської ради, Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту та районний Комітет у справах сім'ї, молоді та спорту. На святі була представлена виставка дитячих робіт закладу з лози та бісеру, проведений керівником гуртка «Бісероплетіння» Кононовою О.П. майстер-клас по виготовленню браслетів патріотичних кольорів.

Війна не змогла знищити бажання дітей відвідувати заняття з улюбленими педагогами, навчатися нового та розвивати здобуте, брати участь у конкурсах, фестивалях, виставках, змаганнях.

Упродовж 2022/2023 навчального року творчі колективи закладу взяли участь у **44 заходах міжнародного, всеукраїнського та обласного рівнів**, вихованці гуртків посіли 120 призових місць і вибороли 8 – Гран-Прі, 57 – I місце, 39 – II місце, 16 – III місце.

В закладі ведеться «банк обдарованих», дані якого свідчать про високий рівень організації роботи з **обдарованою молоддю** у 2022/2023 н.р. – кількість обдарованих дітей за зазначений період виросла на 27 осіб.

Упродовж воєнного часу в режимі он-лайн методистом Чепурною О.А. проводились заняття районної школи «Лідер».

В режимі он-лайн упродовж воєнного часу постійно проводились педагогічні ради, наради при директорові, засідання методичних об'єднань, засідання атестаційної комісії, засідання тарифікаційної комісії, засідання первинної профспілкової організації.

Педагогічні працівники закладу в дистанційному режимі відвідували курси підвищення кваліфікації, семінари, вебінари тощо.

Таким чином, педагогічний колектив закладу продовжував працювати над формуванням у педагогів готовності до інноваційної діяльності, підвищенням рівня якості позашкільної освіти через впровадження інтерактивних, ІК-технологій, STEM-навчання та дистанційної освіти з урахуванням компетентнісного підходу.

Головне завдання всіх педагогічних працівників у цей непростий час – захистити і реалізувати конституційне право дітей та молоді на освіту, в тому числі позашкільну освіту.

Місія позашкільної освіти в умовах воєнного стану всебічна підтримка дітей та молоді, в тому числі психологічна, через розвиток їхніх талантів, інтелектуальних, творчих, фізичних здібностей, виховання патріотів України, формування їх як успішних особистостей та відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, які розглядатимуть розвиток демократичної європейської України як запоруку власного особистісного розвитку та захищатимуть такі цінності.

Однак, на жаль в організації дистанційного навчання є низка викликів для сфери освітніх цифрових технологій, а саме:

1. Неможливість швидкого повернення здобувачів усіх рівнів освіти до стаціонарного навчання через несприятливу безпекову ситуацію, що потребує широкого використання технологій онлайн-навчання та викладання.

2. Недостатня забезпеченість технічними ІТ-засобами навчання здобувачів освіти та засобами викладання педагогічних і науково-педагогічних працівників.

3. Недостатній рівень розвитку цифрової освітньої інфраструктури, зокрема забезпечення швидкісним Інтернетом, закладів освіти, регіонів України.

4. Обмежена можливість отримання онлайн-послуг та сервісів у сфері освіти внаслідок недостатньої розвиненості електронних освітніх платформ.

5. Брак, в екстремальних умовах, що склалися, достовірної, актуальної інформації у сфері освіти, яка надходить у режимі реального часу.

Тож, пріоритетними завданнями розвитку позашкільної освіти у воєнний і найближчий повоєнний періоди є:

- організація освітньої діяльності в закладах позашкільної освіти з урахуванням місця їх розташування та спроможності закладу надавати освітні послуги в умовах воєнного стану;
- забезпечення доступності, високої якості освіти на рівні міжнародних стандартів;
- створення креативного освітнього середовища з урахуванням європейського досвіду,
- розвиток матеріально-технічного забезпечення ЗПО відповідно до сучасних вимог;
- упровадження нових, сучасних форм післядипломної освіти педагогів позашкільля;
- подальше посилення національно-патріотичного виховання з метою формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.